

NIKOLAS SPARKS

Najbolje od mene

Prevela
Žermen Filipović

■ Laguna ■

Naslov originala

Nicholas Sparks

THE BEST OF ME

Copyright © 2011 by Nicholas Sparks

Translation copyright © 2014 za srpsko izdanje, LAGUNA

Ovo je prozno književno delo. Imena, ličnosti, mesta i događaji plod su piščeve mašte. Svaka sličnost sa stvarnim ličnostima, živima ili mrtvima, događajima i mestima sasvim je slučajna.

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Skotu Švimeru,
divnom prijatelju*

1

Doson Koul je halucinacije prvi put imao nakon eksplozije na platformi, onog dana kad je umalo poginuo.

Za četrnaest godina, koliko je radio na naftnim bušotinama, mislio je da je video sve. Godine 1997. gledao je kako helikopter pri sletanju gubi kontrolu. Udario je u palubu i pretvorio se u vatrenu kuglu, a Doson je po leđima zadobio opekotine drugog stepena dok je pokušavao da spase nekog. Poginulo je trinaestoro ljudi, koji su se tada skoro svi zatekli u helikopteru. Četiri godine kasnije, prilikom urušavanja kрана na platformi, komad metala veličine košarkaške lopte odleteo je ka njemu i umalo mu nije odrubio glavu. Godine 2004. bio je jedan od retkih radnika koji su ostali na platformi kad je u nju udario uragan Ivan, vetar duvao brzinom većom od sto šezdeset kilometara na čas, a talasi bili toliko visoki da je pomišljao da uzme padobran ukoliko se platforma sruši. No bilo je tu i drugih opasnosti. Dešavalo se da se ljudi okliznu i padnu, da pukne neki deo, pa su posekotine i modrice bile deo života koji je vodila posada. Doson je video brojne lomove kostiju, u dva navrata trovanje hranom

od čega se razbolela čitava posada, a dve godine pre, 2007, gledao je kako brod za snabdevanje počinje da tone prilikom udaljavanja od platforme – u poslednjem trenutku spasao ga je motorni čamac obalske straže koji se zatekao u blizini.

Međutim, eksplozija je bila nešto drugo. Pošto se nafta nije izlila – u ovom slučaju, sigurnosni mehanizmi sprečili su izlivanje velike količine – događaj jedva da je i pomenut u državnom dnevniku i uglavnom je posle nekoliko dana zaboravljen. Ali za one koji su se zatekli tu, uključujući i njega, bio je to pravi košmar. Sve dotad jutro se odvijalo uobičajeno. Nadgledao je rad crpnih stanica kad je iznenada eksplodirao jedan od rezervoara za skladištenje nafte. Pre nego što je bio u stanju da shvati šta se dogodilo, od siline eksplozije udario je u susednu kućicu. Potom je vatra buknu-la svuda. Čitava platforma, onako pokrivena naslagom maziva i nafte, brzo se pretvorila u pakao, koji je zahvatio čitavo postrojenje. Dve nove, jake eksplozije platformu su zatresle još žešće. Doson se sećao kako je nekoliko tela odvlačio od vatre, ali od četvrte eksplozije, jače od prethodnih, po drugi put je odleteo u vazduh. Nejasno se sećao kako je padao prema vodi, a od takvog pada se po svemu moglo očekivati da pogine. Sledeće čega je bio svestan jeste da pluta po Meksičkom zalivu, nekih sto pedeset kilometara južno od zaliva Vermilion u Luizijani.

Kao i skoro svi ostali, ni on nije imao vremena da obuče zaštitno odelo niti da dohvati pojas za spasavanje, ali je između talasa ugledao kako mu iz daljine maše tamnokosi muškarac, koji kao da mu je davao znak da pliva ka njemu. Doson je krenuo u tom smeru, boreći se s talasima, iscrpljen i ošamućen. Odeća i čizme su ga vukle nadole, a kad mu je u rukama i nogama popustila snaga, znao je da će umreti. Mislio je da se primiče mada zbog talasa nije

mogao odrediti sa sigurnošću. U tom trenutku spazio je kako među obližnjim delovima svega i svačega pluta jedan pojas za spasavanje. Poslednjom snagom ga je dograbio. Kasnije je saznao da je u vodi proveo skoro četiri sata i da je od platforme bio udaljen bezmalo kilometar i po, odakle ga je spasao brod za snabdevanje koji je pojurio na mesto nesreće. Izvukli su ga iz vode, odneli pod palubu i tu smestili s ostalim preživelim. Doson se tresao od hipotermije i bio ošamućen. Iako mu je sve pred očima bilo mutno – kasnije je ustanovljeno da je imao umeren potres mozga – shvatio je koliko je imao sreće. Video je ljude s jezivim opekotinama na rukama i ramenima, druge kojima je iz ušiju curila krv, a neke s polomljenim kostima. Skoro sve ih je znao po imenu. Na platformi nema bogzna koliko mesta na koja se može otići – to je u suštini seoce usred okeana – i svi su pre ili kasnije dolazili u kafeteriju, prostorije za razonodu ili teretanu. Jedan mu je, međutim, bio nekako poznat: muškarac koji je, činilo se, u njega zurio s drugog kraja pretrpane prostorije. Bio je tamnokos, četrdesetih godina, odeven u plavu vetrovku koju mu je verovatno pozajmio neko s broda. Doson je pomislio kako čovek ne izgleda kao neko kome je tu mesto, da pre deluje kao kancelarijski službenik nego kao radnik na platformi. Muškarac je mahnuo, iznenada ga podsetivši na čoveka koga je opazio dok je plutao u vodi – bio je to on – i Dosonu se najednom digla kosa na glavi. Pre nego što je uspeo da ustanovi uzrok te nelagode, ogrnuli su ga ćebetom i povelili do mesta u uglu gde je vojni lekar čekao da ga pregleda.

Kad se Doson vratio, tamnokosi muškarac više nije bio tu.

Narednog sata na brod je stiglo još preživelih, ali je, kako mu se telo zagrevalo, Doson počeo razmišljati o ostalima iz posade. Nigde se nisu videli ljudi s kojima je radio

godinama. Kasnije će saznati da su poginula dvadeset četvorica. Tela su uglavnom, mada ne sva, na kraju pronađena. Dok se oporavljao u bolnici, Doson je neprestano razmišljao o činjenici da neke porodice neće uistinu moći da se oproste od svojih bližnjih.

San mu se poremetio nakon eksplozije ne zbog nekakvih košmara već zato što se nije mogao osloboditi utiska da ga neko posmatra. Osećao se kao... progonjen ma koliko smešno zvučalo. Povremeno je i danju i noću krajničkom oka primećivao nagoveštaj pokreta, ali kad god bi se okrenuo, nije bilo nikog i ničeg čime bi se to moglo objasniti. Pitao se gubi li razum. Lekar mu je kazao da ima posttraumatski stresni poremećaj i da se njegov mozak još uvek oporavlja od potresa. To je imalo smisla i zvučalo logično, no Doson je imao osećaj da to nije tačno. I pored toga je potvrdno klimnuo glavom. Lekar mu je napisao recept za tablete za spavanje, ali ih Doson nikad nije uzeo.

Dobio je šestomesečno plaćeno odsustvo dok su pravnici radili na slučaju. Posle tri nedelje kompanija mu je ponudila odštetu i Doson je potpisao papire. Dotad ga je već zvalo pet-šest advokata koji su se utrkivali da budu prvi koji će podneti grupnu tužbu za odštetu, ali Doson nije želeo nevolje. Prihvatio je ponudu i ček unovčio istog dana kad ga je dobio. Na računu je bilo dovoljno novca da ljudi pomisle da je bogat. Otišao je u banku i gotovo sav novac poslao na račun na Kajmanskim ostrvima. Odatle je novac prosleđen u Panamu, na korporativni račun čije otvaranje nije iziskivalo veliku dokumentaciju, a zatim prebačen na krajnje odredište. Novcu se, kao i uvek, nije moglo ući u trag.

Zadržao je samo onoliko koliko mu je dovoljno za najamninu i još neke troškove. Nije mu trebalo mnogo. Nije ni želeo mnogo. Živeo je u pokretnoj kućici na kraju zemljanog

puta na obodu Nju Orleansa, a oni koji bi je videli verovatno su pretpostavljali da joj je glavna olakšavajuća okolnost to što nije poplavljena za vreme uragana Katrina 2005. Kućica je imala ispucalu i izbledelu plastičnu pokrivku, a čučala je na naslaganim blokovima od šljake – privremenom temelju koji je s vremenom postao trajni. Sastojala se od jedne jedine spavaće sobe, kupatila, prenatrpane dnevne sobe i kuhinje u kojoj je jedva bilo dovoljno mesta za mali frižider. Izolacija gotovo da i nije postojala, a podovi su se s godinama iskrivili od vlage, pa je izgledalo kao da Doson uvek hoda po nagibu. Linoleum u kuhinji ispucao je po uglovima, mali tepih se izlizio, a Doson je tesni prostor opremio stvarima koje je tokom godina nabavio u jeftinim radnjama. Na zidovima nije bilo nijedne fotografije. Premda je tu živio skoro petnaest godina, nije to bio dom već pre mesto gde je sticajem okolnosti jeo, spavao i tuširao se.

Uprkos starosti, kuća je bila očuvana skoro kao one u Četvrti vrtova. Doson je oduvek bio neobično uredan. Dva-put godišnje je popravljao pukotine i zaptivao spojeve kako ne bi ulazili glodari i insekti, a pred odlazak na platformu ribao je podove u kuhinji i kupatilu dezinfekcionim sredstvom i iz ormarića izbacivao sve što se moglo pokvariti ili ubuđati. Obično je radio trideset dana, a narednih trideset bio slobodan; sve što nije bilo u konzervama lako se moglo pokvariti za nepunih nedelju dana, naročito leti. Po povratku bi ponovo oribao čitavu kuću i provetrio je, čineći sve da se oslobodi mirisa ustajalosti.

Tu je, međutim, bilo mirno, a to je sve što mu je zapravo bilo potrebno. Kuća je bila četiristo metara udaljena od glavnog puta, a od najbližeg suseda još i dalje. Nakon mesec dana provedenih na platformi želeo je upravo to. Jedna od stvari na koju se nikad nije navikao na platformi bila je

neprekidna buka. Neprirodna buka. Počevši od kranova, koji su neprestano premeštali opremu, preko helikoptera i crpki do beskrajnih udaraca metala o metal, kakofonija je trajala sve vreme. Na platformama se nafta vadila dvadeset četiri časa dnevno, što je značilo da se buka nastavljala čak i kad je Doson pokušavao da zaspi. Trudio se da ne obraća pažnju na to, ali kad god bi se vratio u svoju kućicu, iznenadila bi ga bezmalo neprobojna tišina u podne. Ujutro je mogao da čuje kako s drveća dopire ptičji poj, a uveče, nekoliko minuta nakon zalaska sunca, slušao bi kako cvrčci i žabe ponekad usklađuju ritam svog glasanja. Obično ga je to umirivalo, ali povremeno bi ga taj zvuk podsetio na rodni kraj, a tada bi se povukao u svoja četiri zida i trudio se da odagna uspomene. Umesto da se seća, usredsređivao se na jednostavnu rutinu kojoj se prepuštao kad bi se vratio na čvrsto tlo.

Jeo je. Spavao. Trčao i dizao tegove, popravljao svoja kola. Odlazio je u duge, besciljne vožnje. Tu i tamo je išao na pecanje. Svake večeri je čitao, a povremeno bi napisao pismo Taku Hostetleru. I to je bilo sve. Nije imao ni televizor ni radio, a premda je posedovao mobilni telefon, u njemu je čuvao samo poslovne brojeve. Kupovao je hranu i potrepštine i odlazio u knjižaru jednom mesečno, ali izuzev u tim prilikama, nikad nije odlazio u Nju Orleans. Za četrnaest godina nikad nije kročio u Burbon strit niti je prošetao Francuskom četvrti; nikad nije pijuckao kafu u kafeu *Du Monde* niti popio koktel uragan u baru *Lafitova kovačnica*. Umesto da ide u teretanu, vežbao je iza kuće pod pohabanim nepromočivim platnom koje je razapeo između kućice i obližnjeg drveća. Nije išao u bioskop niti kod prijatelja da zajedno gledaju utakmicu kad *Sveci* igraju nedeljom po podne. Imao je četrdeset dve godine i s devojkom nije izašao još od tinejdžerskih godina.

Ljudi uglavnom ne bi hteli ili mogli da žive kao on, ali nisu ga poznavali. Nisu znali ko je bio ni šta je uradio, a on je želeo da tako i ostane.

A onda je neočekivano jednog toplog popodneva usred jula odgovorio na telefonski poziv i sve uspomene su oživele. Doson je bio na dopustu skoro devet nedelja. Prvi put posle bezmalo dvadeset godina napokon će otići kući. Pomisao na to izazivala mu je neprijatnost, ali znao je da nema izbora. Tak mu nije bio samo prijatelj; bio mu je kao otac. I u tišini, dok je razmišljao o godini koja je predstavljala prelomni trenutak u njegovom životu, Doson je ponovo krajičkom oka primetio onaj pokret. Kad se okrenuo, nije ugledao ništa, i opet se zapitao da li gubi razum.

Telefonski poziv mu je uputio Morgan Taner, advokat iz Orijentala, gradića u Severnoj Karolini, koji ga je obavestio da je Tak Hostetler preminuo. „Postoje izvesne stvari koje je najbolje obaviti lično“, objasnio je Taner. Doson je i ne razmišljajući, odmah pošto je spustio slušalicu, rezervisao avionsku kartu, a onda nazvao cvečaru i dogovorio se da dostave cveće.

Narednog jutra, nakon što je zaključao vrata, Doson je otišao iza kuće do metalne barake u kojoj je držao kola. Bio je četvrtak, 18. jun 2009. Sa sobom je poneo svoje jedino odelo i putnu turbu koju je, ne mogavši da zaspi, spakovao usred noći. Otključao je katanac i podigao vrata, gledajući kako sunčevi zraci padaju na automobil koji je restaurirao i popravljao još od srednje škole. Bio je to model iz 1969, automobil za kakvim su se ljudi okretali kad je Nikson bio predsednik i za kojim su se okretali i danas. Izgledao je kao

nov i mnogi neznanci su mu prilazili želeći da ga kupe. Doson ih je uvek odbijao. „Taj automobil je više od običnih kola“, govorio im je ne objašnjavajući dalje. Tak bi tačno razumeo na šta je mislio.

Ubacio je torbu na suvozačko sedište i na nju položio odelo, pa seo za volan. Kad je okrenuo ključ, motor se bučno oglasio; kola je izvezao na pošljunčanu stazu, pa izašao da zaključa baraku. Usput je u mislima proveravao je li poneo sve što mu je potrebno. Dva minuta docnije vozio se glavnim drumom i nakon pola sata parkirao se na parking aerodroma u Nju Orleansu. Mrzeo je što ostavlja kola, ali nije imao izbora. Uzeo je svoje stvari i uputio se ka terminalu, gde ga je na šalteru avio-kompanije čekala karta.

Aerodrom je bio prepun ljudi. Muškarci i žene hodali su podruku, porodice odlazile u posetu dekama i bakama ili u Diznilend, studenti putovali kući ili se vraćali u školu. Poslovni ljudu su vukli male torbe na točkićima i čavrljali mobilnim telefonima. Stajao je u redu koji se sporo pomerao i čekao dok nije stigao na red. Pokazao je isprave i odgovorio na osnovna bezbednosna pitanja, a zatim dobio kartu. Bilo je predviđeno samo jedno usputno sletanje u Šarlotu, gde je trebalo da čeka nešto više od jednog sata. Nije loše. Kad sleti u Nju Bern i preuzme iznajmljena kola, očekuje ga četrdesetominutna vožnja. Pod pretpostavkom da ne bude kašnjenja, u Oriental će stići kasno po podne.

Dok nije seo na svoje sedište u avionu, Doson nije shvatao koliko je umoran. Nije znao koliko je bilo sati kad je najzad zaspao – poslednji put kad je pogledao na časovnik bilo je skoro četiri – ali je zaključio da će spavati u avionu. Osim toga, i neće imati bogzna šta da radi kad stigne u grad. Bio je jedinac, njegova majka je pobegla kad mu je bilo tri godine, a otac je svetu učinio uslugu kad je umro od preteranog pića.

Doson godinama nije razgovarao ni s kim od rođaka niti je nameravao da sad obnavlja poznanstvo s njima.

Kratko putovanje, dođeš i odeš. Uradiće šta mora i ne namerava da se zadržava nimalo duže nego što je nužno. Možda jeste odrastao u Orijentalu, ali istinski tu nije pripadao nikad. Orijental koji je on poznavao nije bio nimalo nalik na vedri prizor s reklame Turističke službe. Posetiocima koji bi ovde proveli jedno popodne Orijental je delovao kao ćudljiva varošica, omiljena među umetnicima i pesnicima i penzionerima koji nisu želeli ništa više do da svoje poslednje godine provedu ploveći rekom Nus. Bio je tu obavezni, prijatni centar grada, sa starinarnicama, umetničkim galerijama i kafanicama, a i mestom gde se održavalo više nedeljnih festivala nego što je izgledalo moguće u gradu koji nije imao ni hiljadu stanovnika. Ali pravi Orijental, koji je on poznavao kao dete i mladić, bio je naseljen porodicama čiji su preci živeli u toj oblasti još od kolonijalnog doba. Bili su to ljudi poput sudije Makola i šerifa Harisa, Judžinije Vilkoks i porodica Kolijer i Benet. Oni su bili ti koji su uvek posedovali zemlju i gajili useve, prodavali drvenu građu i osnivali preduzeća; oni su predstavljali moćnu, nevidljivu struju u gradu koji je oduvek bio njihov. I oni su ga održavali onako kako su želeli.

Doson je to saznao iz prve ruke kao osamnaestogodišnjak, a zatim i u dvadeset trećoj, kad je konačno otišao zauvek. Biti jedan Koul nije bilo lako nigde u Okrugu Pamliko, a pogotovo u Orijentalu. Koliko je znao, svako ko je pripadao porodičnom stablu Koulovih bio je u zatvoru još od vremena njegovog pradede. Mnogi članovi porodice osuđivani su za sve i svašta, od nasilja i zlostavljanja, preko podmetanja požara, do pokušaja ubistva i samog ubistva, a stenovita, pošumljena farma na kojoj je živela šira porodica

bila je poput države za sebe. Šačica rasklimatanih brvnara, pokretnih kućica i ambara sa starudijama nalazila se na imanju koje je njegova porodica nazivala domom, a koje je, ukoliko baš nije imao izbora, izbegavao čak i šerif. Lovci su taj posed obilazili u velikom luku, ispravno pretpostavljajući da natpis da će se pucati na svakog ko neovlašćeno stupi na imanje nije upozorenje već obećanje. Koulovi su krijumčari alkoholnih pića i prodavci droge, alkoholičari; tukli su žene, a očevi i majke su zlostavljali decu; bili su lopovi i svodnici, a iznad svega patološki nasilni. Prema članku objavljenom u sada već nepostojećem časopisu, u jednom trenutku su ih smatrali najgorom, najosvetoljubivijom porodicom istočno od Rolija. Dasonov otac nije bio izuzetak. Svoje dvadesete i rane tridesete godine proveo je u zatvoru zbog raznih nedela, uključujući i ono kad je alatkom za razbijanje leda izbô čoveka koji se u vožnji ubacio ispred njega u koloni. Dvapat mu je suđeno za ubistvo, ali je oslobođen nakon što su svedoci nestali, a čak su i ostali u porodici vodili računa da ga ne razljute. Kako i zašto se Dasonova majka udala za njega bilo je pitanje na koje Dason nije mogao da odgovori. Majci nije zamerao što je pobegla. Gotovo čitavo detinjstvo i sam je želeo da pobegne. Nije joj zamerao ni što ga nije pvela sa sobom. Muškarci u porodici Koul ponašali su se izuzetno posednički prema svojoj deci i Dason je bio ubeđen da bi otac ionako pronašao majku, a njega odveo kući. To je i rekao Dasonu više no jednom, a Dason je imao dovoljno pameti da oca ne pita šta bi uradio da je majka odbila da ga pusti. Već je znao odgovor.

Pitao se koliko članova njegove porodice i dalje živi na imanju. Kad je napokon otišao, osim njegovog oca, bili su tu deda, četiri strica, tri strine i šesnaestoro rođaka. Sad kad su njegovi rođaci odrasli pa i sami imaju decu, verovatno

ih je više, no nije imao želju da sazna. To možda i jeste bio svet u kojem je odrastao, ali kao ni Orijentalu, nikad zapravo nije pripadao ni njima. Možda je tome razlog bila njegova majka, ma ko da je ona, tek on se razlikovao od njih. Bio je jedini od svojih rođaka koji se u školi nikad nije tukao i koji je imao pristojne ocene. Klonio se droge i alkohola, a kao tinejdžer je izbegavao svoje rođake kad bi krstarili gradom u potrazi za nevoljom i obično im govorio kako mora da vodi računa o pecari ili da pomaže da se rasklope kola koja je ukrao neko iz porodice. Čutao je i upinjao se iz petnih žila da bude neprimetan.

Bilo je to ravno hodanju po žici. Koulovi možda i jesu bili banda razbojnika, ali to nije značilo da su glupi, a Doson je instinktivno znao kako mora prikrivati da je različit. Bio je verovatno jedino dete u istoriji škole koje je učilo toliko marljivo da bi namerno palo na ispitu, a sam je naučio kako da prepravi knjižicu da bi izgledalo da su mu ocene gore nego što su zaista bile. Naučio je kako da kradom isprazni konzervu piva probovši je nožem onog trenutka kad bi neko okrenuo leđa, a kad je posao koristio kao izgovor da izbegne svoje rođake, radio je do ponoći. To mu je neko vreme polazilo za rukom, a onda su se na fasadi počela pojavljivati naprsnuća. Jedan od njegovih nastavnika spomenuo je nekom očevom prijatelju po piću kako je Doson najbolji učenik u razredu; strine i stričevi su počeli primećivati da jedino on od svih rođaka ne krši zakon. U porodici koja je odanost i doslednost cenila iznad svega ostalog, on je bio drugačiji, a od toga nije bilo goreg greha.

To je razbesnelo njegovog oca. Mada je Doson batine redovno dobijao još otkako je prohodao – otac je najviše voleo da ga tuče kaišem i remenjem – kad je napunio dvanaest godina, one su postale svakodnevice. Otac ga je tukao

dok mu leđa i grudi ne bi pomodreli i pocrneli, a zatim bi se vratio sat kasnije i usredsredio na dečakovo lice i noge. Nastavnici su znali šta se događa, ali su ćutali plašeći se za sopstvene porodice. Šerif se pretvarao da ne vidi modrice i ožiljke kad se Doson iz škole vraćao kući. Za ostale u porodici to nije predstavljalo nikakav problem. Ebi i Ludi Ted, njegovi stariji rođaci, napali su ga više nego jednom i pretukli podjednako gadno kao i njegov otac – Ebi jer je smatrao da Doson to zasluđuje, a Ludi Ted tek tako. Ebi, visok i razvijen, pesnica veličine šunke, bio je nasilan i prek, ali pametniji nego što se ponašao. Ludi Ted, s druge strane, rođen je zao. U obdaništu je olovkom izbô nekog dečaka zbog kekisa, a pre nego što je konačno izbaćen iz škole u petom razredu, jedan dečak je zbog njega završio u bolnici. Pričalo se da je kao tinejdđer ubio nekog narkomana. Doson je zaključio da je najbolje da se ne brani. Umesto toga, naučio je da se štiti od udaraca sve dok se njegovi rođaci najzad ne bi umorili, ili im ne bi dosadilo, ili i jedno i drugo.

Nije, međutim, sledio porodični primer i odlučno je rešio da nikad i neće. S vremenom je naučio da što više vrišti, to ga otac više tuče, pa je ćutao. Koliko god da mu je otac bio nasilan, toliko je bio i siledžija, a Doson je nagonski osećao da se siledžije upuštaju jedino u one borbe koje znaju da će dobiti. Znao je da će doći vreme kad će biti dovoljno snažan da uzvрати, kad se više neće plašiti oca. Dok su udarci pljuštali po njemu, pokušavao je da zamisli hrabrost koju je njegova majka pokazala presekavši sve veze s porodicom.

Davao je sve od sebe da do tog trenutka dođe što brže. O drvo je obesio vreću punu krpa i satima je svakog dana udarao po njoj. Dizao je kamenje i delove motora što je mogao češće. Po čitav dan je radio zgibove, sklekovе i vežbe za trbušne mišiće. Pre trinaestog rođendana dobio je pet

kilograma mišićne mase, a pre četrnaestog još deset. Takođe je i porastao. S petnaest godina je bio visok skoro kao otac. Jedne noći, mesec dana nakon njegovog šesnaestog rođendana, otac je, posle noći provedene u pijanstvu, s kaišem krenuo prema njemu, ali Doson se podigao i istrgnuo mu kaiš iz ruke. Ocu je rekao da će ga, udari li ga još jednom, ubiti.

Te noći, nemajući kud drugde, utočište je našao u Takovoj garaži. Kad ga je narednog jutra Tak tu zatekao, Doson mu je zatražio posao. Nije postojao nikakav razlog da pomogne Dosonu, koji nije bio samo neznanac već i jedan Koul. Tak je obrisao ruke o maramu koju je nosio u zadnjem džepu, pokušavajući da mu pročita misli, a zatim se mašio za cigarete. Imao je tada šezdeset jednu godinu i već dve godine bio udovac. Kad je progovorio, Doson mu je u dahu osetio miris alkohola, a glas mu je bio promukao od cigareta kamel bez filtera, koje je pušio još od detinjstva. Naglasak mu je, kao i Dosonov, bio pravi seoski.

„Pretpostavljam da možeš da ih rastaviš, ali ne umeš da ih sastaviš?“

„Da, gospodine“, odgovorio je Doson.

„Ideš li danas u školu?“

„Da, gospodine.“

„Onda dođi ovamo posle škole i videću kako ćeš se pokazati.“

Doson je došao i dao sve od sebe da se pokaže u najboljem svetlu. Nakon posla je skoro čitavo veče padala kiša i kad se Doson krišom vratio u garažu da se skloni od oluje, Tak ga je čekao.

Nije rekao ništa. Čutke je pušio svoj kamel, škiljeći posmatrao Dosona i na kraju otišao u kuću. Doson više nikad nije proveo noć na porodičnom imanju. Tak mu nije tražio da plaća najam, a Doson je sam kupovao hranu. Kako su proticali meseci, prvi put u životu počeo je razmišljati

o budućnosti. Štedeo je koliko je mogao, a velike izdatke predstavljali su jedino automobil koji je kupio na otpadu i ogromni bokali ledenog čaja iz restorana. Uveče je popravljao kola, pijuckao čaj i maštao kako će se upisati na koledž, što nikad nije uradio nijedan Koul. Razmišljao je i o tome da se prijavi u vojsku ili da jednostavno iznajmi stan, ali pre no što je mogao da donese ikakvu odluku, njegov otac se neočekivano pojavio u garaži. Sa sobom je doveo i Ludog Teda i Ebija. Njih dvojica su nosila palice za bejzbol, a Doson je primetio da Ted u džepu ima i nož.

„Daj mi novac koji si zaradio“, rekao je otac bez uvoda.

„Ne dam“, odgovorio je Doson.

„Znao sam da ćeš to reći, dečko. Zato sam poveo Teda i Ebija. Mogu da te pretuku i da ti uzmu novac, a možeš i da mi daš ono što mi duguješ jer si pobeo.“

Doson je ćutao. Otac je čačalicom čačkao zube.

„Vidiš, da bih prekinuo taj tvoj mali život treba samo da ti podmetnem neki zločin u gradu. Možda krađu, možda požar. Ko zna? A posle samo poturimo neki dokaz, uputimo anonimni poziv šerifu i pustimo da zakon učini svoje. Ovde si sam noću i nećeš imati alibi, a što se mene tiče, možeš do kraja života da truneš u gvožđu i betonu. Nimalo se neću potresti. Pa zašto mi onda prosto ne daš novac?“

Doson je znao da otac ne blefira. Bezizraznog lica, izvadio je novac iz novčanika. Kad je prebrojao novčanice, otac je čačalicu ispljunuo na pod i iscerio se.

„Doći ću opet sledeće nedelje.“

Doson je jedva sastavljao kraj s krajem. Uspevao je da uštedi nešto novca kako bi nastavio da popravlja svoj automobil i kupuje ledeni čaj, ali glavnina novca je odlazila njegovom ocu. Iako je pretpostavljao da Tak zna šta se dešava, ovaj mu nikad nije rekao ni reč. Ne zato što se

plašio Koulijevih, već zato što se to nije ticalo njega. Umesto toga, počeo je spremati večere koje su za njega samog bile prevelike. „Ostalo je nešto od večere ako hoćeš“, rekao bi donoseći tanjir u garažu. Uglavnom se u kuću vraćao ne govoreći više ništa. Takav je bio njihov odnos i Doson je to poštovao. Poštovao je Taka. On je na svoj način postao najvažnija osoba u njegovom životu i Doson nije mogao ni da zamisli ništa što bi to promenilo.

Do onog dana kad je u njegov svet zakoračila Amanda Kolijer.

Mada je godinama poznavao Amandu – u Okrugu Pamliko postojala je samo jedna srednja škola, pa je skoro čitav život išao s njom u školu – tek je u proleće one godine kad je pohađao treći razred prvi put s njom razmenio više od nekoliko reči. Uvek je smatrao da je lepa, ali u tome nije bio usamljen. Bila je omiljena, devojka koja je okružena drugaricama za stolom u kafeteriji dok se mladići nadmeću za njenu pažnju, i nije bila samo predsednik razreda nego i vođa navijačica. Imajući u vidu činjenicu da je bogata, za njega je bila nedostupna podjednako kao i glumica na televiziji. Nikad joj se nije obratio sve dok najzad nisu određeni da udvoje rade u laboratoriji na časovima hemije.

Dok su vredno nadgledali epruvete i zajedno učili za ispite tog polugodišta, shvatio je da Amanda uopšte nije onakva kakvom ju je zamišljao. Pre svega, to što je ona pripadala porodici Kolijer a on Koulovima njoj nije bilo nimalo važno – što je za njega predstavljalo iznenađenje. Lako se i od srca smejala, a u osmehu joj se nazirao nagoveštaj nestašluka, kao da je znala nešto što niko ne zna. Kosa joj je bila raskošne boje meda, oči boje toplog letnjeg neba, a ponekad, dok bi u sveske ispisivali jednačine, dodirnula bi ga po ruci da mu skrene pažnju na nešto i taj dodir je osećao satima potom.

U popodnevnim časovima, dok je radio u garaži, često bi uhvatio sebe kako ne može da prestane da razmišlja o njoj. Tek je u proleće smogao hrabrosti da je pita može li je odvesti na sladoled, a kako se bližio kraj školske godine, zajedno su provodili sve više vremena.

To je bilo 1984. i imao je sedamnaest godina. Do kraja leta je znao da je zaljubljen, a kad je zahladnelo i crvene i žute trake jesenjeg lišća prekrile zemlju, bio je siguran da s njom želi da bude do kraja života ma koliko ludo to zvučalo. I narednu godinu su proveli zajedno, sve više se zbližavajući i koristeći svaki trenutak da budu skupa. Uz Amandu mu je bilo lako da bude onakav kakav je; uz Amandu je prvi put u životu bio zadovoljan. Čak i sada je ta poslednja godina bila jedino o čemu je razmišljao.

Ili tačnije, Amanda je bila jedino o čemu je razmišljao.

U avionu se Doson udobno smestio. Sedeo je pored prozora, otprilike na sredini aviona, pored mlade žene – crvenokosa, oko trideset pet godina, dugih nogu, visoka. Ne baš njegov tip, ali sasvim lepa. Naslonila se na njega dok je nameštala pojas i u znak izvinjenja mu se osmehnula.

Doson je klimnuo glavom, no osećajući da žena namerava da zapodene razgovor, zurio je kroz prozor. Posmatrao je kako se kolica za prtljag udaljavaju od aviona i u mislima se, kao što je često činio, vratio davnim uspomenu na Amandu. Zamisljao je prilike kad su tog prvog leta odlazili na plivanje na reku Nus, njihova glatka tela kad bi se slučajno dodirnuli; kako je sedela na tezgji ruku obavijenih oko privučenih kolena dok je on popravljao svoja kola u Takovoj garaži, i tada je pomišljao kako ne želi ništa više do da je zauvek gleda kako sedi

upravo tako. U avgustu, kad je najzad prvi put seo za volan svojih kola, odvezao ju je na plažu. Tu su ležali na peškirimama, prepletenih prstiju, pričali o omiljenim knjigama, filmovima koji su im se dopali, tajnama i snovima o budućnosti.

Umeli su i da se posvađaju i tada je Doson video nago-veštaj njene vatrene prirode. Njihove prepirke nisu bile neprestane, ali ni neretke; neverovatno, ali ma koliko brzo planule, svađe su se isto tako začas završavale. Ponekad je posredi bila sitnica – Amanda je bila izuzetno tvrdoglava – i žestoko bi se prepirali neko vreme, što se obično završavalo bez razrešenja. Čak i u onim prilikama kad bi se istinski naljutio, nije mogao a da se ne divi njenoj iskrenosti, iskrenosti utemeljenoj u činjenici da joj je značio više nego ikom u čitavom njegovom životu.

Izuzev Taku, nikom nije bilo jasno šta ona vidi u Dosonu. Premda su se ispočetka trudili da sakriju vezu, Orijental je bio mali grad i neizbežno se počelo šušcati. Jedna po jedna, njene drugarice su se povlačile i bilo je samo pitanje vremena pre no što su za vezu saznali i njeni roditelji. On je bio Koul a ona jedna Koliyer, i to je bilo više nego dovoljno da izazove zgražavanje. Isprva su se nadali da Amanda naprosto prolazi kroz razdoblje buntovništva i pokušali su da to zanemare. Kad to nije uspelo, za Amandu je sve postalo teže. Oduzeli su joj vozačku dozvolu i zabranili joj da telefonira. Na jesen je bila kažnjavana nedeljama i nisu joj dopuštali da izlazi vikendom. Dosonu ni jedan jedini put nije dopušteno da uđe u njihovu kuću, a njen otac mu se obratio samo jednom prilikom, nazvavši ga tad „bezvrednim belim đubretom“. Majka je preklinjala Amandu da vezu prekine, a u decembru je otac sasvim prestao da govori s njom.

Odbojnost koja ih je okruživala samo je zblížila Amandu i Dosona, i kad je Doson javno počeo da je drži za ruku,

Amanda ju je čvrsto stiskala kao da hoće da vidi ko će se usuditi da joj kaže da to ne čini. Ali Doson nije bio naivan; ma koliko da mu je značila, uvek je osećao da njihova veza neće trajati večno. Činilo se da se sve urotilo protiv njih. Njegov otac je pitao za nju kad je dolazio da Dosonu uzme novac. Mada se u očevom tonu nije naslućivala otvorena pretnja, Dosonu je bilo mučno čak i da čuje kako on izgovara njeno ime.

U januaru je napunila osamnaest godina, ali ma koliko da su besneli zbog njihove veze, njeni roditelji su se suzdržali da je ne izbace iz kuće. Amandi tada već nije bilo važno šta oni misle – ili je makar uvek tako govorila Dosonu. Ponekad bi se, nakon žučne svađe s roditeljima, iz svoje sobe iskrala kroz prozor usred noći i odjurila u garažu. Često ju je čekao, no katkad bi ga probudila gurkajući ga kad bi legla pored njega na prostirku koju je nameštao na podu kancelarije u garaži. Šetali bi do rukavca i Doson bi je zagrlio dok su sedeli na niskoj grani starog hrasta lužnjaka. Na mesečini, dok su se cipoli praćakali, Amanda bi prepričavala svađu s roditeljima, ponekad drhtavim glasom, ali uvek vodeći računa o njegovim osećanjima. Voleo ju je zbog toga, ali tačno je znao šta njeni roditelji misle o njemu. Jedne večeri, dok su joj suze navirale posle još jedne svađe, blago joj je kazao da bi za nju možda bolje bilo da prestanu da se viđaju.

„Je li to ono što želiš?“, prošaputala je oštrim glasom.

Privukao ju je i zagrlio. „Samo želim da budeš srećna“, odvratio joj je šapatom.

Tada se naslonila na njega i spustila mu glavu na rame. Dok ju je držao u naručju, nikad sebe nije toliko mrzeo što je rođen kao Koul.

„Najsrećnija sam kad sam s tobom“, promrmljala je na kraju.

Kasnije te noći prvi put su vodili ljubav. I naredne dve decenije, pa i duže, nosio je u srcu te reči i uspomene na tu noć, znajući da je tada govorila i u svoje i u njegovo ime.

Po sletanju u Šarlot Doson je putnu torbu i odelo prebacio preko ramena i prošao terminalom jedva primećujući šta se dešava oko njega, još jednako zadubljen u uspomene na poslednje leto koje je proveo s Amandom. Tog proleća su je obavestili da je primljena na Univerzitet Djuk, o čemu je sanjala još kao devojčica. Pomisao na njen odlazak i izolacija kojoj su je izložili i roditelji i drugarice samo su pojačali njihovu želju da što više budu zajedno. Provodili su sate na plaži i u dugim vožnjama uz treštanje radija ili su samo boravili u Takovoj garaži. Zaklinjali su se da će se malo šta promeniti posle njenog odlaska; ili će se on kolima dovoziti u Daram ili će ona dolaziti kući u posetu. Amanda je bila sasvim uverena da će nekako uspeti.

Njeni roditelji, međutim, imali su drugačije planove. Jednog subotnjeg jutra u avgustu, nešto više od nedelju dana pre nego što je Amanda trebalo da ode u Daram, saterali su je u ćošak pre no što je uspela da pobegne iz kuće. Iako je sve vreme govorila majka, Amanda je znala da se otac i te kako slaže sa svim tim.

„Ovo traje predugo“, počela je njena majka i iznenađujuće mirnim glasom saopštila Amandi da će, ukoliko nastavi da se viđa s Dosonom, morati da se iseli iz kuće u septembru, počne da plaća svoje račune i da joj više neće plaćati ni školovanje. „Zašto bismo trošili novac na koledž kad ti tračiš svoj život?“

Kad je Amanda zaustila da se usprotivi, majka ju je nadglasala.

„On će te upropastiti, Amanda, ali sada si isuviše mlada da to shvatiš. Dakle, ako želiš slobodu odrasle osobe, moraćeš da preuzmeš i odgovornost za to. Ostani s Dosonom i uništi svoj život – nećemo te sprečavati. Međutim, nećemo ti ni pomagati.“

Amanda je istrčala iz kuće misleći samo na to da pronađe Dosona. Kad je stigla do garaže, toliko je plakala da nije mogla da progovori. Doson ju je zagrlio i pustio da mu isprekidano, kroz jecaje ispriča šta se dogodilo dok najzad nije prestala da rida.

„Živećemo zajedno“, rekla je dok su joj obrazi još bili vlažni od suza.

„Gde?“, upitao ju je. „Ovde? U garaži?“

„Ne znam. Smislićemo nešto.“

Doson je ćutao pogleda uprtog u pod. „Moraš da ideš na koledž“, rekao joj je najzad.

„Baš me briga za koledž“, usprotivila se Amanda. „Meni je stalo do tebe.“

Pustio je da mu ruke padnu uz telo. „I meni je stalo do tebe. I zato ti to ne mogu oduzeti“, kazao je.

Odmahnula je glavom, zbunjena. „Ti mi ništa ne uzimaš. Krivi su moji roditelji. Ponašaju se prema meni kao da sam mala.“

„To je zbog mene i to oboje znamo.“ Šutnuo je zemlju. „Ako nekog voliš, treba da ga pustiš, zar ne?“

Prvi put su joj blesnule oči. „A ako ti se vrati, onda vam je suđeno? Misliš li da je tako i ovo? Da je ovo površno?“ Zgrabila ga je za ruku zarivši prste u njega. „Ovo među nama nije površno“, rekla je. „Snaći ćemo se nekako. Zaposliću se kao kelnerica, naći ću nekakav posao i iznajmićemo stan.“

Snagom volje je zadržao mirnoću u glasu. „Kako? Misliš da će moj otac prestati s onim što radi?“

„Možemo se odseliti negde.“

„Gde? Sa čime? Ja nemam ništa. Zar ne shvataš to?“ Začuo je, a kako Amanda nije rekla ništa, na kraju je nastavio. „Samo pokušavam da budem realan. Govorimo o tvom životu. I... ja više ne mogu da budem deo toga.“

„Šta hoćeš da kažeš?“

„Kažem da su tvoji roditelji u pravu.“

„Ne misliš to stvarno.“

U njenom glasu je osetio nešto gotovo poput straha. Iako je žudeo da je zagrlji, namerno se odmaknuo. „Idi kući“, kazao je.

Zakoračila je ka njemu. „Dosone...“

„Ne!“, prasnuo je brzo uzmičući. „Ne slušaš šta ti govorim. Gotovo je, u redu? Pokušali smo, nije uspelo. Život ide dalje.“

Lice joj je najednom izgledalo kao voštana maska, gotovo beživotno. „Dakle, ovo je kraj?“

Umesto da odgovori, prisilio se da se okrene i pođe prema garaži. Znao je da će se predomisliti ako je pogleda i krajičkom oka, a to joj nije mogao učiniti. To joj neće učiniti. Zabio je glavu pod otvorenu haubu svojih kola ne dozvoljavajući joj da mu vidi suze.

Kad je napokon otišla, Doson je skliznuo na prašnjavi betonski pod pored svojih kola i tu satima ostao sve dok na kraju Tak nije došao i seo pored njega. Dugo je čutao.

„Raskinuo si s njom“, kazao je najzad Tak.

„Moram sam.“ Doson je jedva bio u stanju da nešto izusti.

„Da“, klimnuo je glavom Tak. „Čuo sam i sam.“

Sunce je odskočilo visoko, prekrivajući sve izvan garaže tišinom koja je delovala gotovo kao smrt.

„Jesam li postupio ispravno?“

Tak je iz džepa izvadio kamel, kupujući vreme pre no što odgovori. Iz paklice je izvukao cigaretu.

„Ne znam. Između vas dvoje vlada čarolija, to se ne može poreći. A čarolija se teško zaboravlja.“ Tak ga je potapšao po ramenu i ustao. To je bilo više nego što je Dosonu ikad rekao o Amandi. Dok je odlazio, Doson je škiljeći pogledao u sunce i suze su mu ponovo krenule. Znao je da će Amanda uvek biti najbolji deo njega, ono što će uvek žudeti da upozna.

Nije, ipak, znao da je više nikad neće videti ni razgovarati s njom. Naredne nedelje Amanda se uselila u studentski dom Univerziteta Djuk, a mesec dana potom Doson je uhapšen.

Naredne četiri godine proveo je iza rešetaka.